SEVİYE 5

Çifte Saldırı: Çatal ve Ötesi

Bir hamleyle iki hedefe birden saldır



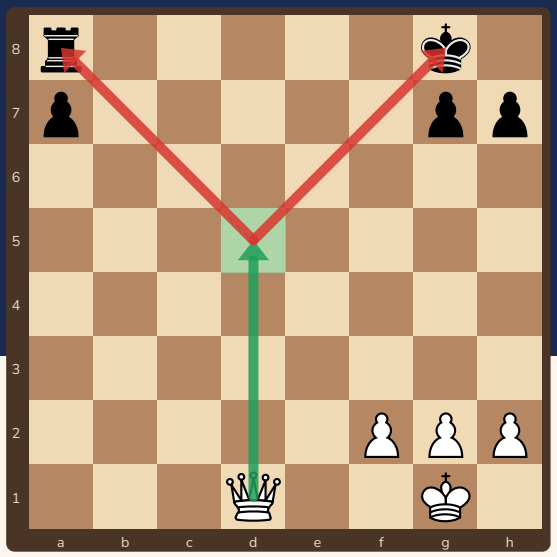

Çatal, tek taşla **iki hedefe birden** saldırmaktır. Rakip ikisini birden kurtaramaz. Vezir, at ve piyonla çatalı öğreneceğiz.

Bu kitapçıkta

s.2 Çatal nedir?
s.3 Vezir çatalı
s.4 At çatalı
s.5 Piyon çatalı
s.6 Alıştırmalar
s.7 Cevaplar
s.8 Çatal kartı ve sertifika

Sevgili veli,

Bu kitapçık, çatal (bir taşla iki hedefe birden saldırmak) fikrini üç taşla öğretir. Konumu tahtada kurup çocuğunuza hamleyi bulmadan önce **“Hangi iki şeye aynı anda saldırabilirim?”** diye sordurun. Rakibin cevabını da oynayıp sonucu saymak önemlidir.

Kitapçık Satranç Velisi için özgün olarak hazırlandı. Bütün konumlar ve cevaplar Stockfish satranç motoruyla kontrol edildi. Ücretsiz basıp paylaşabilirsiniz; satılamaz.

2 Çatal nedir?



Çatal, bir taşın **aynı anda iki taşa** saldırmasıdır. Rakip bir hamlede yalnızca birini kurtarabilir.

1 İki hedef bul

Şah, vezir, kale ya da korumasız bir taş olabilir. En iyi çatal, hedeflerden biri **şah** olduğunda çıkar: şah çekildiği için rakip diğer hedefi kurtaramaz.

2 Çatalı yapan taş güvende mi?

Taşını çatal karesine koymadan önce, rakibin onu **alıp almayacağına** bak. Alınan çatal çatal değildir.

3 Sonucu say

Rakibin en iyi cevabından sonra ne kazandığını say: bir kale mi, bir at mı, bir vezir mi?

Hangi taş nasıl çatallar?

Taş	Özelliği
Vezir	Çok yönlüdür; şahla birlikte uzaktaki bir taşa da şah çekerek saldırır.
At	Atlayarak saldırır; aradaki taşlar engel olmaz. Şah ve vezirle kaleyi çatallamak sık görülür.
Piyon	En ucuz taştır; ileri gidince iki yanındaki karelere saldırır.

Bu kitapçıktaki konumlar tek bir hamleyle çatal kurmayı öğretir. Önce ilk hamleyi bul, sonra rakibin cevabını oyna.

Ücretsiz paylaşılabilir, satılamaz · CC BY-NC 4.0

3 Vezir çatalı



Vezirim d5'e giderse **hem şaha hem a8 kalesine** saldırır!

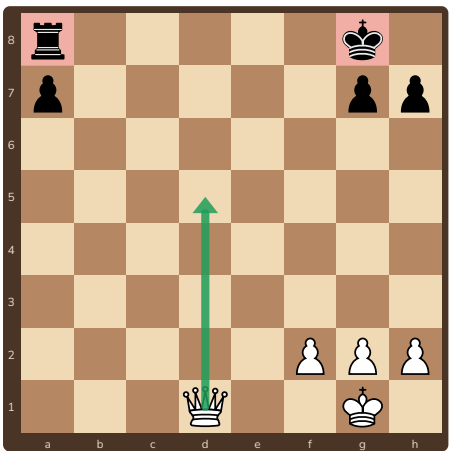

1. Beyaz oynar: **1.Vd5+!** Vezir uzak köşedeki kaleye de bakıyor.

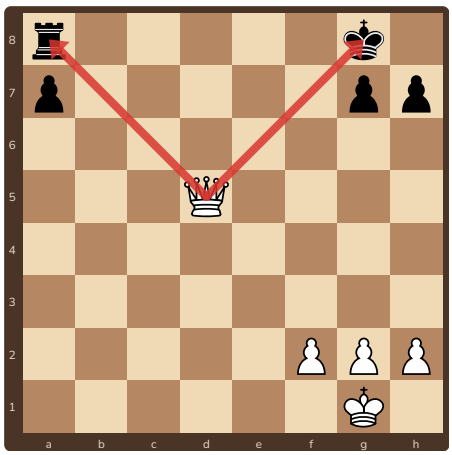

2. Şah çekildi. Siyah şahını kurtarmalı: **1... Şf8** ya da 1...Şh8.

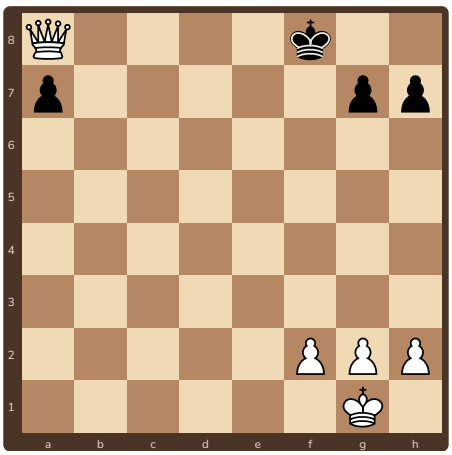

3. **2.Vxa8+** Vezir kaleyi aldı ve yine şah çekiyor. Beyaz bir kale öne geçti.

Neden çalıştı?

Şah çekildiğinde rakibin tek seçeneği şahı kurtarmaktır. Kale ise **ikinci hedeftir** ve kurtarılamaz. Çatalın gücü buradan gelir.

Hatırla

Vezirle çatal ararken önce **şaha şah çekebileceğin kareleri** tara. Çektiğin karede bir taş daha varsa çatalı buldun.

Ücretsiz paylaşılabilir, satılamaz · CC BY-NC 4.0

4 At çatalı



At, e7'ye gelirse **şaha ve c8 kalesine** birden saldırır. At atlayarak çatal yapar!

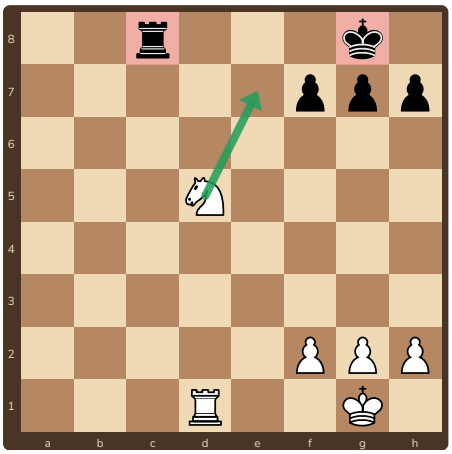

1. Beyaz oynar: **1.Ae7+!** At d5'ten e7'ye atlar.

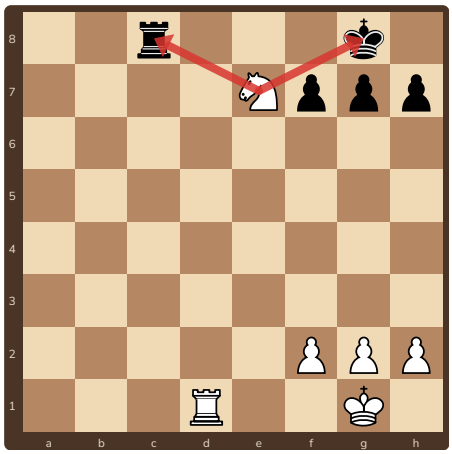

2. At şaha ve kaleye saldırıyor. Şah kaçmalı: **1...Şf8** (ya da 1...Şh8).

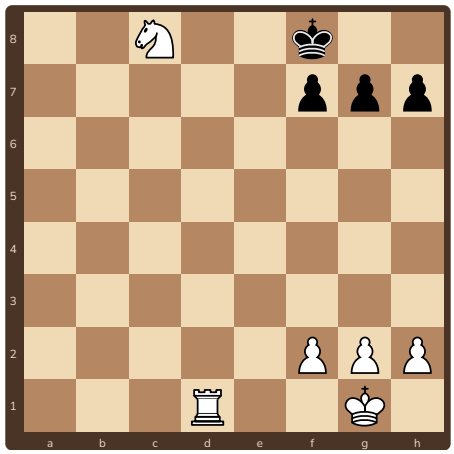

3. **2.Axc8** At kaleyi aldı. Beyaz bir kale kazandı.

Atı çatalda özel yapan ne?

Atın saldırı kareleri bir **L** çizer; arada piyon ya da taş olması fark etmez. Bu yüzden siyah, çatalı **engelleyerek** savuşturamaz. Ya taşı alır ya da kaçar.

Hatırla

Çatal yapan atın bulunduğu karenin **güvenli** olduğunu kontrol et. Burada siyah Şf8 ile ata saldırır, ama sıra beyazda: önce kaleyi alır.

Ücretsiz paylaşılabilir, satılamaz · CC BY-NC 4.0

5 Piyon çatalı



Piyon en ucuz taştır. İki ata birden saldırırsa rakip **bir at kaybeder**!

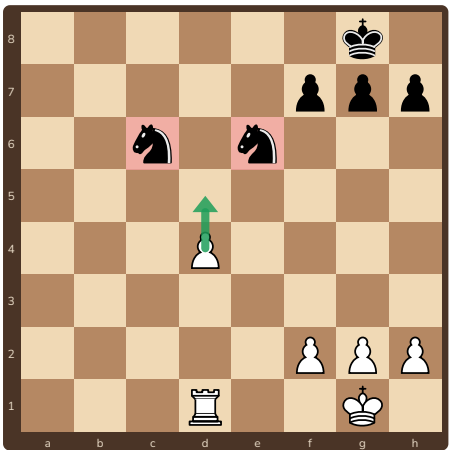

1. Beyaz oynar: **1.d5!** Piyon iki ata saldırıyor (c6 ve e6).

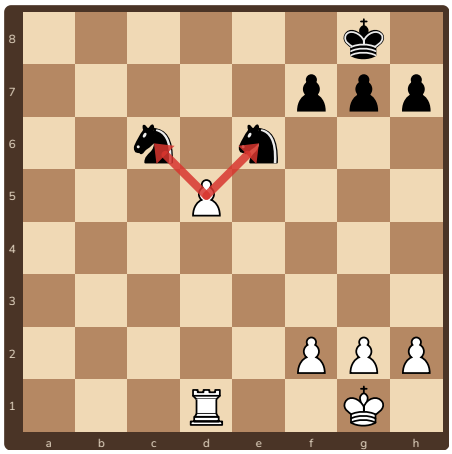

2. Siyah iki atı birden kurtaramaz. Mesela **1...Acd4** oynar.

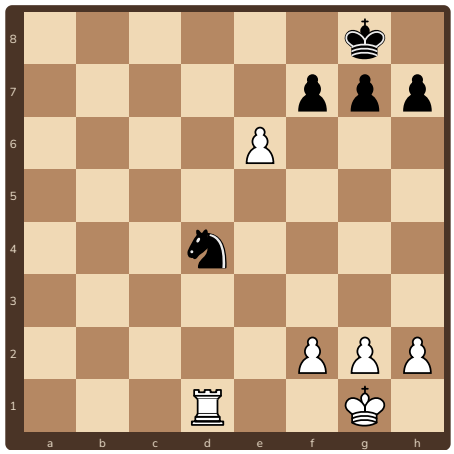

3. **2.dxe6** Piyon atı aldı. Beyaz bir at kazandı.

Piyon çatalında dikkat

Piyonun ilerleyeceği karenin **korunup korunmadığına** bak. Piyon alınırsa çatal yoktur. Bu konumda d5'i alacak siyah taş yok.

Hatırla

Rakibin iki taşı **bir kare arayla yan yana** duruyorsa (c6 ve e6 gibi), aralarına ilerleyen bir piyon çatal olabilir.

Ücretsiz paylaşılabilir, satılamaz · CC BY-NC 4.0

6 Alıştırmalar

1 ✏️ **Dene!** ● Siyah oynar

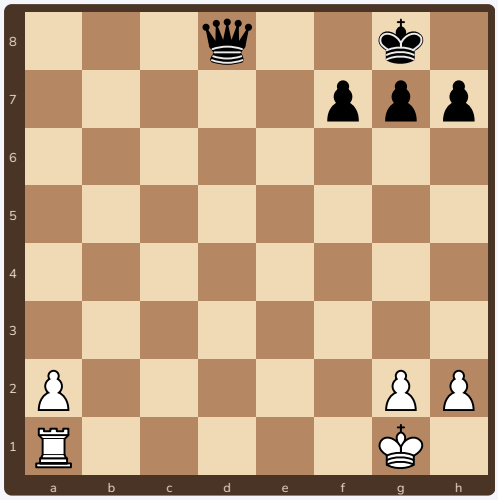

Vezir çatalı. Siyah vezirle şah çeker. Hangi kareye ve neden?

2 ✏️ **Dene!** ● Siyah oynar

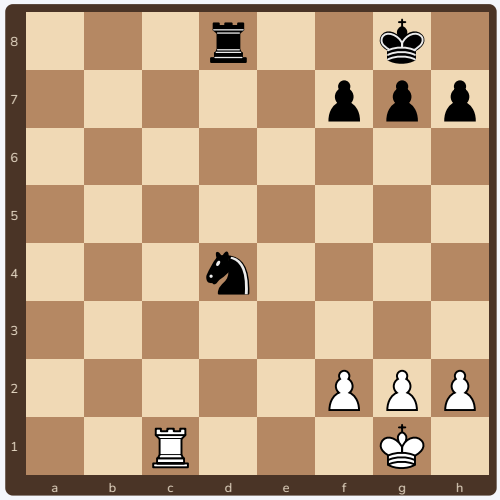

At çatalı. Siyah ata nereye gitmeli?

3 ✏️ **Dene!** ● Siyah oynar

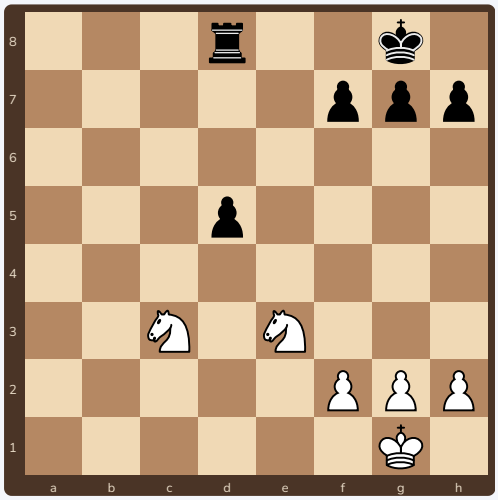

Piyon çatalı. Siyah hangi piyonu oynamalı?

4 ✏️ **Dene!** ○ Beyaz oynar

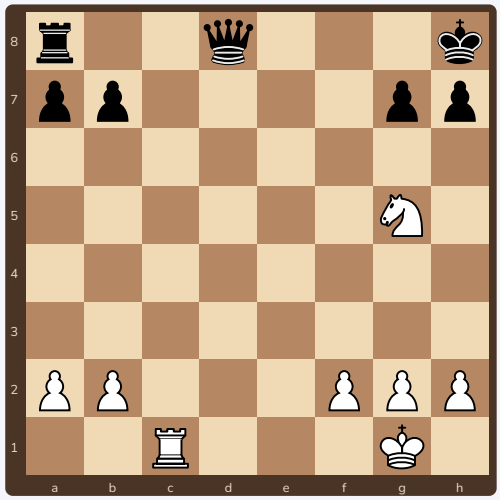

At çatalı, vezir hedefi. Beyaz hangi hamleyi yapar? Rakibin cevabını da yaz.

Ücretsiz paylaşılabilir, satılamaz · CC BY-NC 4.0

7 Cevaplar

1. **1...Vd4+!** Vezir hem şaha hem a1 kalesine saldırır. **2.Şf1** (ya da 2.Şh1) **2...Vxa1+**: siyah bir kale kazandı.
2. **1...Ae2+!** At hem şaha hem c1 kalesine saldırır. **2.Şf1 Axc1**: siyah bir kale kazandı.
3. **1...d4!** Piyon c3 ve e3 atlarına saldırır. Beyaz biri kurtarırsa diğeri alınır: siyah bir at kazandı.
4. **1.Af7+!** At hem şaha hem d8 vezirine saldırır. **1...Şg8 2.Axd8 Kxd8**: beyaz, atı karşılığında vezir kazandı.

Bütün konumlar ve cevaplar Stockfish satranç motoruyla kontrol edildi. Her konumu tahtada kurup **rakibin cevabını** da oynayın; çatalın neden çalıştığını görmek hamleyi ezberlemekten daha değerlidir.

Ücretsiz paylaşılabilir, satılamaz · CC BY-NC 4.0

8 Çatal kartı ve sertifika



Çatal kartı

1. Hangi **iki hedefe** aynı anda saldırabilirim? (şah, vezir, kale, korumasız taş)
2. Çatal yapacak taşım o karede **güvende** mi?
3. Rakibin **en iyi cevabından** sonra ne kazanıyorum?

Hangi taş çatalladı?

Alıştırma	Çatal yapan taş
1 (Vd4+)	.....
2 (Ae2+)	.....
3 (d4)	.....
4 (Af7+)	.....

Cevap: 1 vezir, 2 at, 3 piyon, 4 at.

İlerleme tablosu: tahtada 3 kez başar

Teknik	1	2	3
Vezirle şaha ve kaleye çatal yaptım	☐	☐	☐
Atla şaha ve kaleye çatal yaptım	☐	☐	☐
Piyonla iki taşa çatal yaptım	☐	☐	☐
Rakibin cevabını oynayıp sonucu saydım	☐	☐	☐



Çatal Ustası

İlerleme tablosunun bütün kutularını işaretleyen ..... bu sertifikayı kazandı.
Tarih: .....

Ücretsiz paylaşılabilir, satılamaz · CC BY-NC 4.0